

Hedvig Carlborg, 12 år
Aluddsvägen 7
112 65 Stockholm

YTTRANDE
2016-03-10

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande om Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design **SOU 2015:88**

Sammanfattning

Kap 7.2.1. Utökat uppdrag för ArkDes som mötesplats för form och design

Jag heter Hedvig Carlborg och är 12 år, och jag vill att ArkDes ska få vara kvar som det är nu!

Kap 2 om hållbar utveckling

Det är vi barn som är framtiden, och för oss är det livsviktigt att värna om miljön och klimatet, och vi vet ofta mer om naturens villkor än vad vuxna tror.

På ArkDes få vi möjlighet att komma till tals i handling genom pepparkakshustävlingen, som varje år besöks av massor av människor – även arkitekter och husbyggare.

Kap 4 – nationell mötesplats och samverkan

Utredningen talar om samverkan med andra i samhället, men ingen har frågat efter var vi barn tycker! Man vill ombilda ArkDes till en myndighet, dit ingen kommer att hitta.

Idag är ArkDes en mötesplats för vanliga människor i alla åldrar och med olika bakgrund, som tittar på alla fina modeller som finns där, och andra utställningar – man pratar med varandra och det är alltid väldigt fin stämning där.

Kap 7 – det pedagogiska uppdraget

Pepparkakshustävlingen och utställningen är det roligaste och lärorikaste som finns – sådant som vi **ALDRIG** får möjlighet att göra i skolan!

Jag tror inte att någon har en aning om hur många tankar, idéer, funderingar och praktiskt-estetiskt arbete som ligger bakom ett pepparkakshusbygge utifrån ett tema – därför har jag beskrivit det från början till slut. Ett pepparkakshus måste byggas med omsorg, precis som när man bygger på riktigt.

Kap 10 insatser för kunskap, kompetens och samverkan

”Barn och unga ska tidigt få kunskap om arkitektur, form och design” – och då vill man ta bort den allra bästa platsen, där vi kan få detta!

Varför frågar ingen vad vi barn tycker?

Min syster Matilda som är 17 år och har deltagit 8 gånger i pepparkakshustävlingen och jag som har deltagit 5 gånger har pratat mycket om förslaget att göra om ArkDes.

Vi vill att ArkDes ska få arbetsro för att kunna utvecklas i sina nuvarande lokaler!

Eftersom jag har dyslexi så har min mormor hjälpt mig att skriva, men jag har talat om vad det ska stå.

Hedvig Carlborg, 12 år
Aluddsvägen 7
112 65 Stockholm

YTTRANDE
2016-03-10

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande om Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design
SOU 2015:88

Hej!

Jag heter Hedvig och är 12 år, och jag har besökt de allra flesta av Stockholms museer – en del flera gånger. Bäst tycker jag om de museer, som har dramatiserade visningar och/eller program och verkstäder, där man får göra själv och lära sig nya saker. Arkitektur- och Design museet har jag besökt flera gånger varje år sedan jag var 4 år, då min syster deltog i pepparkakshustävlingen första gången. Som 7-åring deltog jag själv denna tävling, och därefter har jag varit med varje år.

Det är spännande och roligt när temat kommer i slutet av oktober. Då får man börja klura ut vad det betyder och prova en massa idéer om hur bidraget ska se ut.

Reglerna är tydliga och det är viktigt att följa dem: bidraget får vara 50 x 50 cm; allt ska vara ätbart och det ska hålla att flytta och transportera hemifrån till museet; och det ska vara färdigt när det är dags att lämna in det!

Och så ska det synas, hur jag har tänkt, när jag har tolkat årets tema! Visserligen får man skriva några rader för att förtydliga verket, men det är klart att bidraget ska tala för sig självt!

När jag har min idé färdig brukar jag göra en mall i storlek 1:1 i papper. Sedan börjar arbetet med att göra mallar. Det är viktigt att vara noga och använda linjal, vinkelhake och passare vid behov – och en skarp skalpell. Det blir väldigt mycket räknande och provande innan jag är nöjd. Ibland skär jag ut fönster och sätter gelatin innanför efter gräddningen, så att det ser ut som glasrutor. Vålgjorda mallar gör det lättare att få ut fina pepparkaksdelar – men för att få dem riktigt exakta brukar jag få slipa kanterna i alla fall med en surform eller ett rivjärn.

Man måste ha tålmod och vara varsam med alla pepparkaksdelar både före och efter gräddningen. Har man för bråttom så kan de gå sönder, och då är det bara att göra om! Först gör jag en pepparkaksbotten, som jag lägger på en träskiva i rätt storlek. Då blir det lättare att montera delarna och lättare när man ska flytta bygget.

När de första delarna är klara monteras de på pepparkaksbotten. Jag brukar få hjälp med att montera de stora delarna, för det är lätt att bränna sig på smält socker – och det MÅSTE det vara. Limpistol får man absolut inte använda – lim går ju inte att äta!

När man bygger riktigt stora pepparkakshus, behöver man använda vattenpass vid monteringen, för att det inte ska bli snett och vint. Blir det snett i början, så blir det snett hela vägen, och då kan det ju rasa.

Förra året var mitt bidrag 50 cm högt, och därför måste jag sätta in extraväggar för att göra huset stadigt och riktigt hållbart.

Jag hade dessutom gjort all trafik ”grön” och eldriven och förlagt den i tunnlar under markytan. Det gjorde att jag fick göra mängder av väggar ”i underjorden” för att markplanet skulle klara belastningen av husen ovanpå marken. Där var det grönområde, trafikfritt och enbart cyklar tillåtna.

(Min systers pepparkakshus, som hon tävlade med 2014 är 60 cm högt och väger 10 kg, och det står fortfarande kvar, och vi undrar hur länge det kommer att hålla?)

Mitt bidrag 2015 kallade jag OKTAGON eftersom huset är 8-kantigt. Jag byggde små 1-rumslägenheter med toalett och dusch; kanske för studenter eller ungas första bostad. På ett enkelt sätt kunde man göra om två små ettor till en liten tvåa – och alla lägenheter hade fönster med dagsljus.

I husets nav tänkte jag att det på de olika våningarna skulle vara kök & matsal, sällskapsrum, bibliotek/samlingssal, klädvård, lektrum och gym som alla hyresgäster hade gemensamt.

I bottenplanet fanns en förskola – för även studenter kan ha barn – och en stor utegård med snögubbar, snögrottor och kanor, och massor av snö av florsocker eftersom mitt bidrag var ett vintermotiv!

Då hade jag precis läst om planerade förskolor, där inget dagsljus nådde fram, och det tycker jag är förfärligt sorgligt.

När pepparkaksbidraget är monterat och klart, kommer det allra roligaste – att få börja dekorera med kristyr i olika färger – och i alla fönster gjorde jag adventsljusstakar. I duschrummet gjorde jag svartvita klinker på golvet, ett pyttelitet handfat, duschdraperi av gelantin m.m.

Jag inredde två små ettor med bland annat en hög säng med lådor under, ett arbetsbord med en pytteliten dator, skåp och förvaringsmöbler.

Uppe på taket finns en vinterträdgård för husets invånare med blommor och grönt bland sittgrupperna och så klart solceller på taket!

Det är jättekul att fundera vad man kan använda som dekoration – allt som går att äta; t.ex. godis, spagetti, marsipan, sockerkulor i silver och guld.

Jag hade också ett litet, litet hus intill mitt stora, och där bor en EKO-bonde med får som betar innanför gårdesgården (av salta pinnar), och han får sin el genom ett vindkraftverk.

En stor skylt med texten: RÖR INTE VÅRT GRÖNOMRÅDE hade jag satt dit, eftersom alltfler fotbollsplaner, skogsdungar och andra gröna lektytor bebyggs, och snart har vi barn ingenstans att leka. Konstgjorda lekplatser med gummasfalt och färdiga lekställningar är bara kul ett litet tag, men de blir snart tråkiga, eftersom man bara kan göra samma saker hela tiden.

När alla lämnat in sina pepparkakshus så gör ArkDes en fin utställning, och då kan man beundra alla andra bidrag. Och varje år är det likadant! Tänk att man kan lösa temat på så många olika sätt!

Vi tävlar i tre olika grupper; barn upp till 12 år, Alla som bakar och Formgivare, arkitekter och bagare. Den yngsta gruppen ökar för varje år. Förra året vid prisutdelningen berättade tre arkitekter, att deras intresse hade startat med pepparkaksbyggen – för det är så roligt att se vad man kan göra av pepparkaksdeg!

Det är kul att stå där på utställningen och få höra folk prata och jag får ofta beröm.

Det kommer så mycket folk i olika åldrar till utställningen – och vid prisutdelningen var det så många att man knappt kunde röra sig. Vid flera tillfällen har det varit arkitekter som gått runt och tittat på alla våra idéer och varit imponerade över, hur vi har tänkt.

I alla bakverk kan man se tecken på klimat och miljötänkande, vindkraftverk, solceller, linbanor mellan hus, och massor av förslag till smarta lösningar.

I mitt bidrag för två år sedan byggde jag en bil med solceller på taket och dynamo på alla fyra däcken. Jag hade byggt ett vågkraftverk och ett vindkraftverk som försåg bilen med el, och dessutom kunde bilen köra på biogas från en anläggning med matavfall. Där fanns också en returstation för flaskor och burkar.

Vid varje besök på ArkDes brukar jag passa på att titta på den fasta utställningen med alla modeller, för dem kan man också lära sig mycket av. Och i julas fanns en del av Olafur Eliassons utställning i ArkDes lokaler, och då måste vi så klart se även den delen, som fanns på Moderna Museet. Annars hade jag nog inte kommit dit, kanske...

Det finns inget museum som ArkDes, där man får göra ett eget konstverk utifrån ett tema, och där man får göra allt själv från början till slut. Det tar tid att bygga, och idén växer liksom fram medan man bakar.

Och när det till slut är färdigt, så får man ha med det på en utställning på riktigt, och det kommer massor av människor – även turister från avlägsna länder - och tittar och beundrar och ställer frågor om hur man har gjort. Det är så roligt!

Det är jättespännande att vänta på prisutdelningen medan alla röstar och juryn arbetar! Många av mina kompisar går dit, och de och deras föräldrar brukar skicka beundrande sms och fråga hur man kan göra sådana där byggen! Det är kul! 2015 fick både jag och min syster hederspris för våra byggen, som var väldigt olika – och det är ju jättekul, men det viktigaste är att få vara med och se hur man kan lösa temat och göra ett fint bidrag.

Och nu pratar man om att ArkDes inte ska få vara kvar, och det gör mig så ledsen.

Det förstår väl varenda människa att ArkDes måste få finnas!

Det är ju vi elbsom bygger pepparkakhusen som har idéerna, vi värnar om det hållbara, vi värnar om miljön och klimatet, för det är vi som är framtiden!

Hedvig Carlborg

Eftersom jag har dyslexi har min mormor hjälpt mig att skriva, men det är jag som har talat om, vad det ska stå.